

Naročnina:
40 din., četrta leta 20 din., Inse-
rat ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Iša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravništvo je v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine proste.
Telefon interurban št. 113.

70. številka.

MARIBOR, dne 10. avgusta 1925.

Letnik I.

Radičeva alhambra.

Radičevski sporazum z radikali, ki bo po navduše-
nem vzkliku Stjepana Radiča iz države napravil pravo
alhambro, spremljajo že sedaj prav čudne okolnosti.
Zagovorniki brezpogovornega sporazuma radičevcev z ra-
dikali so vedno priznavali, da je med radikali precej
ljudi, ki niso za sporazum, a da bodo morali vsi ti iti
za večino, ki iskreno želi in zahteva ta sporazum v ko-
rist države. Pri razpravah o sporazumu v radikalnem
klubu in pri raznih skupščinskih debatah, ki so se
vršile v času, ko je bil RR. sporazum že pred zaključ-
kom, so se res pokazali nekateri radikalni poslanci kot
odločni nasprotniki zblizanja z radičevci. Človek bi si
misliš, da so se ti ljudje večini pokorili, a v duši ostali
to, kar so bili doslej. Glasila RR. vlade pa sedaj kar na-
enkrat tudi najizrazitejše nasprotnike sporazuma in
zblizanja z radičevci proglašajo za sporazumaše. Ne-
davno je po RR. listih krožila vest, da so bosanski radi-
kali na enem shodu ob govoru poslanca Kobasice, na
drugem pa pod predsedstvom poslanca Majkiča navdu-
šeno manifestirali za sporazum.

Poslanca Kobasica in Majkiča sta že cela leta v sku-
pščini tudi dejansko najbolj vneta nasprotnika Hrvatov
sploh, radičevcev pa še posebej in ni bilo prepira in
incidenta, kjer ne bi bila oba najaktivnejše udeležena.
Sedaj sta pa naenkrat za sporazum. Nekaj posebnega
mora biti na sporazumu, ki navdušuje tudi take ljudi.
In res je na tem sporazumu nekaj posebnega. Kobasici,
Majkiču in drugim je po Bosni in Vojvodini odprta
prosta pot za velebrsko agitacijo, ker so si radikali in
radičevci razdelili strankarsko politične sfere ali po-
ročja. Radič se je moral odreči vsaki agitaciji po Bosni
in Vojvodini in zato ni čuda, da to tudi Majkič po-
zdravlja sporazum.

Radič je napovedal kot glavni uspeh svoje nove
politike obračun z »batinašci«, kakor on imenuje vse
upravne osebe, ki pristransko ali nasilno opravljajo svo-
jo službo ter jo v tem pogledu izrabljajo, a ko je prepu-
stil, da po Bosni in Vojvodini lahko radikali tudi ba-
tinaško postopajo s Hrvati, se je tudi doma v Zagre-
bu in po drugih krajih spomnil samo na one »batinašce«,
s katerimi je sam prišel v neprijetne stike. Res je, da so
bili takoj razrešeni svojih služb zagreški policijski
funkcionarji, ki so Stjepana Radiča izveleli iz skriva-
lišča in ga aretirali, a glej čudo! — vsi ti »batinašci«
so dobili ordene in boljša mesta in nekateri so prišli na
službo celo tja, kjer so bile poprej radičevske posto-
janke, a je sedaj po sporazumu vse neomejeno področ-
je radikalno strankarske politične sfere.

Radič bi se mogoče zamogel ponašati s tem, da je ta
in oni »batinašci«
proč iz Zagreba meneč, da ljudje itak
ne vedo, kaj je sedaj z njim, ko ne bi dan na dan iz
cele Hrvatske prihajala poročila, ki tako dobro ilustrira-
jo RR. sporazum in Radičeve uspehe. Po RR. sporazma-
ških listih naletimo dan na dan na take-le vesti iz raznih
krajev.

Seljak Mato je bil ob volitvah od policije obsojen
na dvomesečni zapor radi agitacije za »boljševiško«
Radičevo stranko. Ko bi imel kazen nastopiti, je zbolel in
radi boleznimi mu je policijska oblast odločevala kazen
od meseca do meseca. Sestavi se RR. vlada in seljak
Mato je naenkrat zdrav ter veselo šeta po vasi misleč,
da sedaj ne bo treba za dva meseca v zapor, ko so z mi-
lim predsednikom vred tudi vsi drugi prvaki stranke
oproščeni zapora. Seljak Matovo veselje pa kakor blisk
iz jasnega prekine policaj, ki Mata pod narodno seljaš-
ko vlado tiro v luknjo, češ, da ni nobenega razloga več,
za odlaganje kazni.

Seljaku Marku so povodom velikega ljudskega raz-
burjenja ob divjaštvu orjunašev v Čapragu zaplenili po
leg dovoljene lovske puške še mnogo drugih stvari in
mož, ki se do nastopa RR. vlade za svojo pravico sploh
ni zganil, danes povsod, kamor pride, naleti na vse to,
kar mu je poprej vzbujalo mnenje, da sploh ni pravice.
Iz raznih drugih krajev se našteva cela vrsta žrtev
prejšnjega režima, ki ne čakajo zaman na kako aboli-
cijo ali pomiloščenje, ampak samo na to, kar bi jim
vsak nepristranski in zakoniti oblastni funkcionar
brez vsega moral že davno dati ali storiti.

Ko je bil Radič zaprt in ko je napredovalo RR. spo-
razumevanje, so sporazumaški listi z velikim veseljem
pripovedovali in opisovali, kako se predsedniku HSS
dobro godi v zaporu in kako se njegova celica in hod-
niki zagrebške sodnje čisto spreminjajo v najživahnej-
še politično torišče. V dobi tega ugodnega zapora gos-
podina predsednika je bilo pa na Hrvatskem na ti-
soče seljakov v zaporih, ki bi spadali celo za srednji vek
med najslabše. Ti seljaki lahko danes berejo, kako
ndobno je bil zaprt gospod predsednik in ko štejejo
brazgotine od batin po svojem telesu, imajo dovolj pri-
like, da razmišljajo na eni strani o Radičevem pojmo-
vanju seljaške demokracije, na drugi strani pa o tem,
zakaj je Radič kar čez noč radikale proglasil za »na-
rodno seljaško«
stranko.

Radič je učil seljake, naj na vse kar pride in kar
se od njih zahteva, odgovarjajo s klicem: Živela repu-

blika! Seljaki so ga ubogali in po njih so padale bati-
ne, prelivale se je kri in bilo je celo nad 100 mrtvih
glav. S širokim nasmehom, vesel, razigran pa pravi da-
nes Radič, da je izdal geslo republike samo za to, da bi
podžgalo — »upalilo«
— in veliki vodja seljaške demo-
kracije, mirotvornosti in človečanstva hrvatski Ghandi,
kakor se je dal nazvati in se je najbrž tudi sam opisoval
v svojem glasilu, ne občuči niti najmanjšega
vzdrhtaja vesti ob žrtvah, ki jih je terjalo to njegovo
taktično geslo.

Kot nadomestek za Bosno in Vojvodino, ki jo je
moral prepustiti radikalni strankarski agitaciji, smatra

mož danes Slovenijo in si je za to tudi že prikrojil pri-
merna gesla ali parole. Če so na Hrvatskem seljaki, ki
pri vsem tem, kar so sami pretrpeli, ne napravijo pri-
merjave svojega trpljenja s tem, kar je Radič in njegov
štab počenjal in doživel pred in po RR. vladi — žalostna
jim majka! Mislimo sicer, da tako žalostnih seljakov
ne bo veliko, a za gotovo lahko vzame Radič, njegova
naročita stran in vsi drugi, da v Sloveniji veljajo sa-
mo čisti pojmi ljudske demokracije in da tu tudi seljak
najrigoroznejše presoja vse svoje voditelje po delih in
po življenju.

Politične počitnice.

Poslanci so se razšli na počitnice, ministri so pa z
raznimi ukazi odpotovali na Bled, da dobijo podpis od
kralja. Na seje jih pride od 18 samo 6. Minister dr.
Srškič je posebno hitro odpotoval z novo sprejetim za-
konom proti tisku. Nekaj se je sicer govorilo, da so bili
na Bledu ob priliki seje v avdienci člani centralne upra-
ve novinarskega združenja in da kralj ne misli pod-
pisati tiskovnega zakona kakoršen je. To pa ni obvelja-
lo, zakon je bil podpisan in je od dne 8. t. m. v veljavi.

Radič zopet govori.

Radič, ki se nahaja v morskem kopališču v Baški,
je imel zopet priliko, da se na veliko razgovori z dopis-
nikom beograjske »Politike«. Dopisnik tega lista pravi
uvodoma, da mu je Radič toliko pripovedoval, da bi s
tem lahko napolnil tri cele številke lista. Končno sta se
zmenila, naj to in ono izostane, a v tisk je vendarle pri-
šlo veliko. Radič je zopet govoril vsemogoče. Tokrat je
bil velik nacionalist, hotel slovanizirati Avstrijo, Du-
naj je slovansko mesto. Rumunska je slovanska država.
Glavno jugoslovansko mesto pa naj bo Split, a ne Beo-
grad in ne Zagreb. O tem, kar je poprej govoril, pravi
Radič, da je bilo vse v vojni dobi in v vojnem razpo-
loženju. To ni govoril on sam, ampak neki »divji pra-
ded v njem«. Svoje bivše zaveznike je seveda zopet opso-
val, zlasti dr. Trumbića in dr. Korošca, o katerem je
trdil, da je veliko slabši od Pribečevića. Radič še vedno
trdi, da bo s svojo politiko vse pomandral, pohrustal
Spaha, Korošca in da bo iz RR. sporazuma nastala pra-
va idila. Ko je Radič govoril in govoril, je čisto priha-
jala njegova gospa Marženka in mu je brisala pot iz
lica.

O dobrih odnosih med vlado in opozicijo

tudi sanja Radič in z njim vred menda vsi prvaki RR.
vlade. Radič kaže na Anglijo, kjer je opozicija pravi so-
trudnik vlade, kjer opozicija včasih za vlado glasuje in

kjer vlada čisto sprejema predloge opozicije. Da, da, v
Angliji je lojalna opozicija, a tam je tudi lojalna vlada.
Kakšne so pa vlade pri nas? — Kakor poprej PP. vlade,
tako sedaj tudi RR. vlada vse odklanja, kar sproži opo-
zicija. Naj bi bil predlog še tako dober in potreben, vla-
da ga nalašč ne sprejme, ker je prišel iz vrst opozicije.
Tik pred počitnicami smo imeli primer za to v zadevi

»Prügelpatentov«.

Zajedničarskemu poslancu dr. Zaniču je vlada
osvojila predlog ukinjenja nad 50 let starih avstrijskih
in ogerskih izjemnih nasilnih odredb ali patentov in
celo stvar velikodušno poverila zakonodajnemu odboru,
da jo v treh dneh izvede. Drugi dan se je pa parlament
poslal na počitnice do srede oktobra in tako so cesarski
patenti ostali, ker jih RR. vlada rabi ravno tako, kakor
prejšnji PP.

»Socialni problemi naravnost idilično«

bodo rešeni po zadnji izjavi Stjepana Radiča. To idilič-
no reševanje se že kaže v največji meri. Po državnih
rudnikih v Bosni odpuščajo rudarje, pri delu preosta-
lim pa zelo znižujejo plače in podaljšujejo delovni čas.
Beograjski in zagrebški velekapitalisti so se sporazume-
li v pogledu skrajno brutalnega napada na delavstvo.

Patent prijavlja

na sedanjo politiko RR. vlade bivši minister dr. Drin-
ković in njemu bo najbrž sledil še drugi hrvatski uskok
v zadnji volilni PP. vladi dr. Šurmin. Dr. Drinković
pravi, da se vodi danes ravno takšna politika, kakoršno
je on lani želel in zastopal. Od strani Radiča ni bilo lani
proti Drinkoviću in Šurminu psovanja ne konea ne
kraja, sedaj je pa vse tiho, kar se da tolmačiti kot pri-
znanje, da imata dr. Drinković in dr. Šurmin le prvi
in pravi patent na politiko RR.

Politične vesti.

Sramotno izgovarjanje. Samostojni demokrati, ra-
dikali in radičevci, se sedaj na vse pretege vsak po svo-
je izgovarjajo, da niso krivi uničenja tiskovne svobode
in drugega nazadnjaštva. Za RR. vladno skupino go-
vorijo nekateri zagrebški listi zlasti kar se tiče novega
zakona o tisku. Pojasnil je zadevo baje ugledni radi-
kalski politik, ki je povedal, da je rodila novi tiskovni
zakon bivša PP. vlada, ki ga je smatrala potrebnim za
izvedbo svoje politike. Po volitvah je bila PP. vlada
trdno odločena, da mora biti Radič obsojen in v ta na-
men je sklenila sodnike primerno »pregrupirati«, kar bi
se bilo dalo doseči z novim zakonom o sodnikih. Za ta
politični osnutek, ki ga je bil zamislil in izdelal Pribe-
čević, je bilo pridobljenih tudi mnogo radikalov. Dalje
so nameravali izvesti nasilne občinske volitve za parla-
ment, da bi dobili močno večino. Razveljavljenje radi-
čevskih mandatorov, obsodba Radiča in obznana naj bi
jamčile vladi absolutno moč. Proti tej sili bi se bili
moral Hrvati upreti ali s silo ali pa bi se bili morali
udati vladnim strankam. Jasno pa je bilo, da srbijska
opozicija tega početja ne bi bila mirno gledala. Zato je
bilo treba najti pot, da se vsaka opozicijska kritika
v Srbiji, zlasti potom tiska, prepreči in onemogoči. Zato
so izdelali načrt sedanjega tiskovnega zakona, čegar
oče je Svetozar Pribečević. Nepričakovani politični do-
godki pa so položaj popolnoma izpremenili in prišlo je
do RR. vlade. Tiskovni zakon so nekoliko izpremenili,
ostala pa so reakcionarne njegove določbe in visoke
kazni. — Nemoralnost, ki narekuje samostojno-de-
mokratske izjave, da je hotela ta skupina šele zadnji
čas omiliti in popraviti določila osnutka tiskovnega za-
kona, a ni mogla, ker so na njeno mesto prišli v vlado
radičevci, dosegajo in celo prekašajo radičevci, ko trdijo,
da so vladni zavezniki radikali pri celi stvari popolno-
ma nedolžni. RR. izjave so povrh še skrajno cinične,
ko se trdi, da bi se morale slabe strani ustave še le te-
meljito preizkusiti. Po mnenju radičevcev bi morali no-
vinarji leta in leta presedeti v ječi, da bi bili Srbi uvi-

deli, da so ustavna določila slaba in da je potrebna re-
vizija.

Po svetu.

Čehoslovaške volitve. Volitve v čehoslovaški parla-
ment so določene za dne 15. novembra. Teden dni po-
zneje, 22. novembra se vrše volitve v senat. Stranke se
mrzlično pripravljajo na nove volitve in volilna kam-
panja se je že pričela. Zivahno se pripravljajo na volit-
ve zlasti nemške stranke, ki so pa zelo razcepljene.

Upor proti Francozom v Siriji. Abd el Krimove zma-
ge nad Francozi v Maroku niso ostale brez odmeva pri
muslimanskem prebivalstvu drugih francoskih kolonij. V
Siriji so se uprli Druzi ter premagali francoske čete. Fran-
cozi so izgubili v boju z Druzi več tankov, strojnic, to-
pov in Druzi so sestrelili tudi več francoskih letal. Z osvo-
jenimi topovi so Druzi osvojili Suzido, glavno mesto dže-
belskih Druzov. Francozi so se umaknili v Esto in pri u-
miku izgubili okrog 100 z municijo in orožjem natovorje-
nih velblodov. Položaj Francozov v Siriji je zelo neugo-
den, vendar pa ni opasen, ker imajo na razpolago dovolj
čet, da bodo upor zadušili.

Zlat mašniški jubilej nemškega škofa-pesnika. Po
celem katoliškem svetu dobro znani nemški škof dr.
Paul Wilhelm von Keppler v Rottenburgu je slavil dne
2. avgusta svoj zlati jubilej. Škof Keppler je znan po
nesmrtnih literarnih delih, med katerimi zavzemata
prvo mesto »Mehr Freude«
in »Die Leidenschule«. Ju-
bilant je danes star 73 let, je bil 2 leti kaplan, 3 leta žup-
nik, profesor na bogoslovju leta 1898 je bil izvoljen za
škofa v Rottenburgu. Keppler je rojen v švabskem
Gmündnu na Virtemberškem kot sin sodnega notarja.

Širite „Našo Stražo“!

Prijateljem kat. dijaštva.

Velika kulturna in gospodarska borba, ki je v naših dneh bje slovensko ljudstvo, zahteva bolj kakor kedaj neustrašenih in poštenih kulturnih ter gospodarskih delavcev. Ravno katoliška akademska mladina pa, ki ji je v bodočih desetletjih namenjeno to visoko ter častno poslanstvo in ki je vsedkar izpričala, da je uredničevanje njenega programa v popolnem skladu s težnjami slovenskega ljudstva, doživlja dandanes trdo preizkušnjo; splošni gmotni krizi se je pridružila nova nevarnost. Pokazalo se je namreč v zadnji dobi, da so na delu sile, ki hočejo s pristranskim podeljevanjem štipendij onemogočiti študije najrevnejšim izmed akademikov, sinovom kmetov in delavcev.

Trikrat se je bila obrnila katoliška akademska mladina na slovensko javnost za pomoč in trikrat je bilo slovensko ljudstvo v svoji ljubezni dokazalo, da zna lajšati življenjske težave svojih najzvestejših sinov in je s prispevki omogočilo obstoj akademske menze v Ljubljani, ki je navzlic raznim nasprotnikom skozi tri leta vzdrževala do 150 revnih kat. akademikov.

Tekom let pa so se draginjske razmere poslabšale, zato in pa da se obstoj akademske menze zasigura za več let, se je izkazala potreba, da se prihodnje šolsko leto poleg vsakoletne običajne nabiralne akcije izvede tudi **efektna loterija** v prid akademski menzi. V težki za vesti odgovornosti stopajo koncem letošnjega študijskega leta podpisani pred slovensko javnost s tem naznanilom in pa v trdnem prepričanju, da bo slovensko ljudstvo tudi ob tej velikopotezni akciji stalo naši katol. akademski mladini ob strani z materialno in moralno podporo, z dobro voljo in odprtim srcem.

† Ant. Bon. Jeglič,

† Andrej Karlin,

škof ljubljanski

škof lavantinski

Andrej Kalan,

dr. Anton Korošec

dr. Matija Slavič,

stolni prošt

nar. poslanec

univer. prof.

Ivan Brodar, narodni poslanec, Franc Gasl, stolni kanonik, Karel Čeč, ravnatelj, Jan. Golec, gl. urednik, Adolf Dostal, banč. uradnik, dr. Anton Jerovšek, ravnatelj, M. Krajnc, tajnik, dr. Jos. Leskovar, odvetnik, dr. Ivan Slokar, banč. ravnatelj, Jože Stabej, ravnatelj drž. borze dela, dr. Ivan Stanovnik, odvetnik, dr. Ivan Tomažič, stolni dekan, Cilka Krekova, prof. Dolencova, dr. Kodretova, Mara Vatovecva.

Iz Slovenije.

Draginjske doklade slovenski duhovščini ukinjene. V soboto je prejel mariborski ordinarijat preko velikega župana obvestilo, da so slovenski duhovščini ukinjene draginjske doklade. Beležimo brez komentarja!

Pri Sv. Duhu na Ostrem Vrhju se je vršila v nedeljo, dne 9. avgusta, lepa slovesnost. Naše organizacije iz Maribora so priredile izlet na to prijetno izletno točko. Posebni sloves je dalo celi prireditvi petje odličnega pevskega zbora od Sv. Magdalene. Iz Maribora se je udeležilo izleta na Ostri Vrh 150 somišljenikov, večinoma z vlakom. Korajžna skupina pa je došla peš iz Maribora. Vreme je bilo sijajno. Slavnosti so se udeležili tudi somišljeniki od Sv. Križa in Selnice. Pevski zbor 26 pevcev je sodeloval pri cerkveni slovesnosti in je pred zborovanjem ter po zborovanju zapel več narodnih pesmi. Zborovanje se je vršilo v obliki tabora na prostrani trati pri cerkvi. Predsedoval je g. Ivan Hlebič od Sv. Križa. Govoril je poslanec g. Fr. Žebot. Njegov govor so zborovalci sprejeli z odobravanjem. Drugi govornik Medvešek se je v imenu ljudstva zahvalil poslancem SLS za vstrajno in načelno borbo za pravice slovenskega ljudstva. Predsednik je na to povdaril: Ogromna večina slovenskega ljudstva stoji trdno na strani naših zastopnikov. Izrekamo jim popolno zaupanje. Po shodu se je razvila v gostilnah Šantl in Železnik prav prijetna zabava. Poseben sloves je dalo celi prireditvi prijateljsko medsebojno občevarje med inteligenco in delavstvom ter kmetom in obrtnikom. To je prava ljudska demokracija. Prav zadovoljni in veseli nad lepim uspehom smo se na razne strani vračali z Ostrega Vrhja. Drugo nedeljo v septembru pa poletimo na višino k Sv. Križu.

Pri Sv. Križu nad Mariborom se vrši v nedeljo, dne 13. septembra shod Slovenske ljudske stranke za domačo in sosedne župnije. Ob tej priliki priredijo organizirani somišljeniki iz Maribora pešizlet k Sv. Križu. — Opozorjamo že sedaj na ta izlet naše pristaše in prijatelje.

Na gori Urški pri Guštanju se vrši v nedeljo, dne 23. avgusta velik shod. Udeležijo se ga organizacije iz Mežiške doline in slovenjgraškega okraja. Na shodu govorijo poslanci dr. Gosar, Pušenjak in Žebot. Vabimo na goro Urško tudi naše planince.

Podsulo ga je. Iz St. Ilje v Slov. goricah smo prejeli. Dne 8. t. m. je kopal posestnik Hinko Škofič v Selnici ob Muri pri posestniku Drozgu v Ceršaku pesek za novo cesto. Ker je bila jama že precej globoka in izpodkopana, se je vse skupaj sesulo ter padlo na Škofiča, da so reveža malo živga izvlekli izpod peska, pečovja in zemlje. Poslali so hitro po zdravnika v St. Iljo, a ta je rekel, naj pripeljejo ponesrečenega k njemu na dom. Na to so šli po zdravnika v Strass na nemški strani. Ta se je takoj odzval pozivu in prišel okoli 4. ure zvečer, ko je bilo že žalibog prepozno. Ubogi Škofič je kmalu po prihodu nemško-avstrijskega zdravnika izdihnil.

V šk. dijaško semenišče v Mariboru so sprejeti: VII. razred: Draš Stanko iz Vojnika, Juranovič Alojz od Sv. Križa pri Ljutomeru, Klasinec Anton iz Cirkove, Oberžan Jožef iz Loke pri Zidanem mostu. VI. razred: Tro-

bina Stanko iz Šoštanj. V. razred: Majcen Jožef od Sv. Tomaža pri Ormožu. IV. razred: Bombek Ivan od Sv. Marjete niže Ptuja, Brilej Jožef iz Dobja pri Planini. III. razred: Fajdiga Alojz iz Dobja pri Planini, Snučič Viktor iz Sv. Križa pri Ljutomeru, Weingerl Janko od Sv. Barbare pri Mariboru. II. razred: Partel Franc iz Rečice v Sav. dolini, Volasko Adolf iz Dobja pri Planini, Vošnjak Stefan iz Griž, Vošnjak Jožef iz St. Jurja ob juž. žel. I. razred: Feguš Alojz od Sv. Marka niže Ptuja, Grudnik Jakob od Sv. Frančiška, Jelen Martin iz St. Pavla pri Preboldu, Klančnik Ernst iz Vojnika, Klemenčič Anton iz Sromelj, Kotnik Janko iz Guštanja, Medved Martin iz Cirkove, Mlaker Stefan iz Sv. Andraža v Halozah, Perkovič Viktor od Sv. Križa pri Slatini, Poštovan Matej iz Gor. Radgone, Potočnik Jurij iz Slov. Gradca, Rabuza Anton iz St. Jurja ob juž. žel., Rakuš Franc od Sv. Barbare v Halozah, Rop Franc od Sv. Lenarta v Slov. gor., Srebre Beno iz Čadrama. Tašič Franc iz St. Ilja pod Turjakom, Založnik Vincenc iz Zibike.

Sestanek in občni zbor Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojske na Brezjah dne 30. avgusta 1925. Nekaj dni nas loči od sestanka na Brezjah, katerega smo lansko leto sklenili. Obenem s sestankom se bo odkrila spominska plošča v cerkvi in vršil se bo občni zbor ZSV iz svetovne vojske. Pravila zveze so potrjena od ljubljanskega in mariborskega velikega župana in obsega delokrog zveze obe oblasti. — Pripomba za udeležence iz bivše Štajerske! Poseben vlak iz Maribora bo vozil v soboto, dne 29. avg. okrog ene ure popoldne ter bo sprejemal udeležence na vseh postajah od Maribora do Litije. Udeleženci iz stranskih prog naj uredijo svoj odhod tako, da se lahko pridružijo posebnemu vlaku. Vrnitev bo v nedeljo po istem redu. Vlak bo odhajal iz Otoč okrog 5. ure popoldne. Natančen vojni red se objavi takoj, ko ga sprejmemo od železniške uprave. Pevci, ki želijo imeti besedilo in note pesmi, ki se bodo pele na slavnosti, dobijo iste brezplačno pri mariborskemu odboru ZSV. Spored prireditve še bomo objavili ob pravem času.

Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljutomeru priredi na Vnebovzetje, 15. t. m. po rani maši ob pol 8. uri v drevnici Narodne šole tečaj za jesensko cepljenje (okuliranje). Vabijo se vsi člani in prijatelji sadjereje, zlasti pa mladina.

Čudna revizija voznih olajšav.

Pred nekaj dnevi smo pisali o prostih železniških kartah in povdarjali, da je zelo hvalevredna temeljita revizija ob silni, skozi dolga leta nakopičeni korupciji pri izdajanju raznih voznih olajšav. Ob tej priliki smo izrazili tudi nado, da bo tokrat vse v redu glede novinarskih kart, katerih so na primer mariborski novinarji letos prvič redno deležni, dočim so se drugod vsa leta pod imenom novinarskih kart na veliko delile oprostitve od voznine.

Poznejši dogodki so nas pa poučili, da je sedanj minister prometa začel z revizijo prostih kart na najneprikladnejši način. Na 1. in 2. avgusta in še pozneje je zavlada na vseh železniških postajah največji nered in razburejaje, ker so prenehale čez noč vse vozne olajšave, ki so se delile poprej od posameznih železniških direkcij. Znižane vozne karte raznih društev, izletnikov, invalidov, gledaliških igralcev itd., so točno s prvim prišle iz veljave, a to se ljudem ni povedalo, ki so se zadnjega julija odpravili na pot. Na povratku je železniško osebje vsem posestnikom znižanih ali prostih kart kjersibodi zaustavilo pot z zahtevo: denar sem in karte sem! Tako se je zgodilo tudi novinarjem kljub razglasu novinarske organizacije, da se ministrska objava ne more nanašati na novinarske karte, ker je te odobril ministrski svet in jih lahko samo on spremeni ali ukine. Novinarjem so pobrali karte in zahtevali od njih voznino nadalje tudi kljub temu, da je sam minister par dni poprej, ko so ga novinarji povodom otvoritve liške železnice vpraševali, kaj je z novinarskimi kartami, odvrnil, da karte ostanejo. Karte pa le niso ostale, kajti tik ali šele po prvi uri prvega avgusta so dobile železniške direkcije in postaje brzojav, da velja samo ne karte, ki nosijo podpis samega gospoda ministra.

Tej brzojavki so zapadle tudi novinarske karte, ker so bile podpisane od ministrskega načelnika Čupiča. S tem se je brisriral komunike novinarske organizacije nalašč ali pa po nerodnosti. V čudno luč so postavljene tudi ministrove izjave, da karte ostanejo in najbolj čudno je to, da bi morale imeti proste karte podpis od samega ministra. Da je prej načelnik podpisoval karte, je razumljivo, ker so se morale vozne olajšave izdajati vendar po neki stalni odredbi in so končno tudi načelniki stalni, dočim se ministri menjujejo. Nepojmljivo je pa, kako se more naenkrat vse z eno brzojavko ovreči. Kar se tiče posebej še novinarjev, oni vendar niso krivi, če so se tudi pri izdajanju novinarskih kart vršile nepravilnosti. V ministrstvu mora biti končno tudi spis novinarjev ali redakcij, ki so dobile karte in če se vrši revizija, bi se ta pač lahko izvršila v času, ko so še stare karte v veljavi.

Proste vozne karte posameznim redakcijam se ne morejo smatrati kot bogzna kaka milost za novinarje, ko se od vseh strani pri raznih prilikah reflektira na prisotnost novinarjev in ko novinarji pri svojem delu nimajo časa, da bi se vozili za zabavo. Novinarje se kliče k raznim razstavam, proslavam, sestankom itd. in je gotovo skrajna krivica, če jih na povratku od takega državnog in družabno važnega dela zaloti revizija voz-

nih kart. Sedaj so na primer novinarji koncem julija potovali k otvoritvi liške železnice, spotoma so še govorili s prometnim ministrom, a ko je bila otvoritev gotova, se je minister lepo odpeljal, novinarje je pa zaustavil železniški uslužbenec ali pa celo policaj, naj plačajo vožnjo, ali pa izstopijo, ker karte od te in te ure brez ministrskega podpisa niso več veljavne. Kdo si je izmislil, da mora vse karte samo minister podpisati in kako naj bi v primernem času opravi ta posel, je seveda tudi neznan in nerazumljivo.

Na vprašanje pri vladi je centralna uprava novinarske organizacije dobila odgovor in navodilo, naj se redakcije obrnejo sedaj na nekega drugega načelnika prometnega ministrstva, da dobijo ob vrnitvi starih in plačilu taks nove vozne karte do 15. t. m. Če bi to tudi obveljalo in bi karte res ostale v veljavi, je cela »revizija« vendarle krut dodatek k novemu, za novinarje tako krutemu tiskovnemu zakonu in način izvajanja vzbujala sum, da zlorabe ne bodo prenehale.

Dnevne novice.

Rudarsko gorje. »Jutarnji list«, ki ima na prvi strani stalno proslavo RR. vlade kot izraz »narodno seljaške demokracije«, človečanstva, socialnih pravic itd. je moral te dni objaviti na drugi strani poročilo o »krizi v državnih rudnikih«. To poročilo pravi: Kriza v državnih rudnikih v Bosni in Hercegovini, ki je nastala nedavno radi odpovedi kolektivne pogodbe med delavci in direkcijo državnih rudarskih podjetij, zavzema vse večje dimenzije. V Zenici je bilo odpuščenih preko 1000 rudarjev, v Ljubiji 300, v Kreki po 30 odstot. delavcev. Odpuščanje se nadaljuje. Na vprašanje delavstva, katero točko kolektivne pogodbe namerava spremeniti, je direkcija državnih rudnikov odgovorila sledeče: Ukinile se bodo rodbinske doklade in premije neozonjenim delavcem, dalje doplačilo za nabavni prispevek in plačani dopusti. Draginjske doklade se bodo znižale od 200 na 150 odstot. Ukinila se bo premija starim delavcem. Na ta način bodo plače znižane za 30 odstot. Direkcija drž. rudnikov opravičuje to redukcijo radi splošne gospodarske krize, težkih tržnih razmer in radi neugodnega finančnega stanja svojih podjetij. Med delavstvom vlada pravca konsterncija. V vseh rudarskih centrih se vršijo konference, na katerih se razpravlja o nameravani izpremibi kolektivne pogodbe. Vsi govorniki povdarjajo, da gre za organiziran napad rudarskih delodajalcev celega sveta, ki hoče znižati mezde, pa se ne brigajo za katastrofalne posledice, ki utegnejo zadeti delavstvo. Resolucije, ki so bile sprejete na teh shodih naglašajo, da so ti pogoji, ki jih je postavila direkcija rudarskih podjetij, zelo težki in da jih delavstvo za nobeno ceno ne more sprejeti. V tem smislu so bile dane delavskim delegatom instrukcije za pogajanja z direkcijo drž. rudnikov, ki se bodo vršila 17. in 18. t. m. V gospodarskih krogih prevladuje mnenje, da bodo šli rudarji do skrajnosti v boj proti nameravanemu znižanju mezd. Kolektivna pogodba poteče koncem tega meseca, začetkom prihodnjega meseca pa je pričakovati stavke rudarjev v vseh bosanskih državnih rudnikih. — Kar je »naročita stran« pozabila, to storimo mi, in vprašujemo Radičevega ministra šum in rud, kako se strinja ta napad na bedno delavstvo s programom njegovega »človečanstva, socialnih pravic in interesov delovnega ljudstva«. — Radič je rekel, da je republika, federacija, avtonomija itd. samo taktika in da je sedaj centralistična HSS branik in pribornik človečanskih pravic na eni strani sama, na drugi pa kot sestavni del RR. narodno-seljaške vlade. Naj to sedaj pokaže pri delavcih v državnih rudnikih v Bosni.

Pogreb tiskovne svobode. Iz izjave, ki jo je podal poslanec Smodej kot član Jugoslovanskega kluba in kot novinar, podajemo še sledeče: Vprašanje odgovornega urednika je nesrečno rešeno. Ali je odgovorni urednik inkriminirani članek bral ali ne, ali ga je vsled nujne naglice, ki ga zahteva urejevanje modernega dnevnika, ali vsled zaposlenosti sploh mogel brati, nato se zakonski predlog prav nič ne ozira. Zavrženo je načelo sankcije pri zanemarjanju dolžne pozornosti. Tako bo urednik kaznovan kot največji zločinec brez ozira na to, ali je kriv ali ne. Nesrečni člen 138. ustave, ki je predhodnega značaja, se je petrificiral, dasiravno je opozicija dokazala, da je oblast na podlagi tega članka grešila proti časopisju, ta člen napačno tolmačila in ga zlorabljala za preganjanje. Večina ni pristala na predlog manjšine, da se naj člen 138. ustave ukine, kakor to določa in omogoča samo ustava, marveč ga je sprejela v zakon brez potrebnega tolmačenja, kdaj se zagreši delikt izzivanja mržnje proti državi in pozivanja, da se s silo spremeni ustava itd. Jasnost v tem oziru bi bila tem bolj potrebna, ker je sodna in policijska oblast ostro kritiko vlade in policijskih organov tolmačila kot delikt po čl. 138. ustave. V V. poglavju je večina rešila vprašanje poravkov tako, da je onemogočeno oblastem in posameznikom, o katerih poroča časopisje, poslati popravek, omogočena zloraba časopisja. Kazni so tako drakonske, da ogrožajo obstoj časopisja, za katerimi ne stoje kapitalistična podjetja. Skoro za vse slučaje je sprejeto načelo dvojne kazni. Ostro moramo obsoditi, da je večina nekatere v odseku, oziroma v zakonodajnem odboru sprejete predloge zavrgla in sprejela prvotno besedilo. Tako v čl. 48., v katerem onemogoča vsako socialno in stanovsko borbo, ako se bo zakon izvajal. Vso reakcionarnost zakona kaže čl. 35., po katerem more za razžaljeno čast tožiti tudi oseba, ki ni bila žaljena, pa spada v vrsto pravnih ali fizičnih oseb, ki ni bila napadena. Tako reakcionarstvo si je vladna večina postavila, ko je čl. 72., ki je bil predlagan od opozicije in v

Ali že uporabljate TORO, prsne karamele? Priznano najboljše in najcenejše sredstvo proti prehlajenju!

odseku soglasno sprejet, v zakonodajnem odboru umaknila in predložila novo besedilo, po katerem je uvedena za svobodno besedo narodne skupščine cenzura v javnosti in s tem narodni skupščini vzeta njen javni značaj. Tako bo ljudstvu onemogočeno voditi kontrolo nad delovanjem poslancev, parlament pa je postal tajna ustanova. Pod pritiskom opozicije, ki je zapustila sejo, je vlada predlog omilila, princip pa je obdržala, s čemer se je kršila ustava. V čl. 73. je postavljen obtožencu osemnedežni prekratki rok za odgovor na tožbo za izključitev dokazov, ki bi jih obtoženec predložil v tem roku sodišču. Taka norma nasprotuje principu kazenskega postopanja, da je treba iskati materialno resnico, pač pa more sodnik tožencu za predložitev protidokazov rok poljubno odrediti.

Četrtnska vozna cena za dijake, ki so člani Ferijalnega saveza. G. minister za promet je z odlokom M. S. št. 21199 z dne 5. VIII. 1925, odredil, da morejo uživati dijaki-člani Ferijalnega saveza četrtnsko vozno ceno za svoja potovanja po železnici odslej le na podlagi nakaznic, ki jih smejo izstavljati oblastne direkcije na prošnje, ki so predložene potom šolskega vodstva onega zavoda, čijih dijaki so ti člani. Na osnovi ferijalnih legitimacij brez nakaznic od direkcije se pri železniških ne more več kupiti četrtnskih listkov.

Sokolska »mogila« v Zagrebu. V našem listu smo že poročali, kako so nameravali Hrvati že pod PP. vlado proslaviti 1000 letnico svojega kraljestva med drugim tudi z zgradbo velikanske zemeljske piramide v Maksimiru. Načrt piramide so nekako v sredini majnika opustili in slavili to pomembno slavo samo s službo božjo na prostem in z obhodom po Zagrebu. Pod RR. vlado se je pa hrvatski Sokol zopet oprijel zgradbe takozvane sokolske »mogile«. Kaka, kako zgrajena bo ta mogila in kaj vse bo prišlo v njo, o vsem tem je izdal Hrvatski Sokol na vsa sokolska društva posebno okrožnico, ki predpisuje tole: Va društva (sokolska), ki se bodo udeležila sokolskega zleta v Zagreb 14. in 15. avgusta, morajo sodelovati pri zgradbi one spominske mogile, in sicer z izkopom zemlje za ta sokolski spomenik. Sedaj že morajo sokolska društva ugotoviti, kateri kraj je zgodovinsko važen in kje je treba nakopati zemljo. Vsako sokolsko društvo naj s posebnim dopisom naznani sokolskemu Savezu, kje namerava izkopati zemljo in naj opiše zgodovino dotičnega mesta. Vsa ta poročila se naj zabeležijo na pergament in bodo ostala shranjena v posebni kamnici mogile (piramide). Sokolska društva, katerim ni znano v njihovem kraju in okolici nobeno zgodovinsko mesto, naj to javijo Savezu in ta se bo obrnil na pisatelje, ki bodo že znali poiskati tak kraj. Sokolska društva, ki imajo več zgodovinskih mest, lahko nakopljejo zemljo tudi na več krajih. Vsako društvo mora prinesiti v Zagreb eden predmet za mogilo. Ta predmet mora biti tak, da kaže sliko hrvatskega kulturnega stanja. Taki predmeti so na primer: poučne ali zabavne knjige, slike, plakati, kipi, ali umetniški obrtni predmeti. Dragocenosti so izključene. Najboljše je, ako pošlje društvo predmete narodnega značaja kakor kak: kolovrat, vreteno, kodeljo itd. Vsi ti predmeti morajo biti v Zagrebu do 10. t. m. in bodo razstavljeni na posebni izložbi. Ako človek čita o predpripravih za zgradbo te zemeljske piramide, potem bo rekel: Kaj takega so zmogli samo Hrvati Radičevega političnega prepričanja. Zemlja je zemlja, naj bi jo nakopali v Maksimiru, ne pa da jo bodo zvlačili skupaj iz vseh hrvatskih sel ter kotov. Največji zgodovinski dokument za to mogilo bi naj bila posebna kamrica, v katero naj zaprejo Radičevo republiko, da jo bo po preteku novih 1000 let oprostil zemeljskega zapora kak resnejši Hrvat, kakor je na primer g. Stipica Radič.

Sedemdesetletnica obstoja katoliškega društva. V Mariboru bomo slavili v kratkem 70 letnico društva kat. pomočnikov, v Osijeku bo v septembru proslavilo tamošnje katoliško žensko društvo 70 letnico svojega obstanka ter uspešnega delovanja.

Vprašanje policijskega šefa v Zagrebu. Vprašanje zagrebškega policijskega šefa se do danes ni rešeno. Javnosti je več nego dovolj znano policijsko šefovanje dr. Bedekoviča ki se je proslavil pri aretaciji ter internaciji Radiča in tovarišev. Kakor hitro je nastopila RR. vlada, je dr. Bedekovič izginil iz Zagreba in bil prestavljen v Beograd. Bedekovičeva desna roka v Zagrebu pod PP. režimom je bil šef detektivov, neki Mačuka, ki se je tudi prvotno skrival pred RR. Sedaj pa javljajo iz Zagreba, da je prišel Mačuka zopet na svetlo, se sprehaja nemoteno po policijskih sobanah, prisluškuje za sliševanjem in sploh se obnaša tako, da so vsi pričačani, da bo imenovan naslednikom Bedekoviča. »Hrvat« beleži, da bo ta novi zagrebški policijski šef Mačuka poleg visoke policijske službe še imel v veži policijskega poslopija trafik za prodajanje cigaret in kolekov.

Preveč učiteljev v Bosni. Z zaključkom mature na bosanskih učiteljskih se je pokazalo, da bo letos ostalo kakih 100 učiteljev in učiteljic brez nameščenja. Krivda leži na tem, da je v Bosni in Hercegovini premalo šol. Prosvetno ministrstvo v svojem proračunu sploh ne predvideva graditev novih šol v Bosni, dasi bi bile nujno potrebne.

Razburjenje radi židovskih »verskih zločinov« v Novem Sadu. Enako, kot je svojčas v Mariboru nastalo med priprostim ljudstvom razburjenje radi izmišljene-ga zločina v neki lekarni, je razburjenje sedaj samo še v večji meri prebivalstvo mesta Novi Sad. Po mestu se je namreč razširila govorica, da tamošnji Judje morijo pri svojih verskih obredih krščansko deco. Ker so zad-

nje dni res izginili trije otroci, se jo polastilo ljudstva neznansko ogorčenje proti Judom, ki še sedaj ni prenehalo, ko so otroke že zopet našli. Judje so morali iskati pri oblasti varstvo, da jih ščiti pred pogromi.

Razkrinkanje orjunskih tihotapcev. Nedavno je bil v Rakeku aretiran neki Kuček, zastavonoša tamošnje orjune in eden najagilnejših orjuncv v Sloveniji sploh. Zasačili so ga pri tihotapljenju. Na intervencijo nekaterih vplivnih gospodov je bil Kuček izpuščen, ne da bi plačal prisojeno mu globo. Kuček je živel dve leti v Rakeku samo od tihotapstva; živel je silno razkošno in dasi so oblasti sumile, da se bavi s tihotapljenjem iz Italije, mu kot orjunašu niso mogle do živenga, zlasti, ker je veljal za enega od orjunskih prvakov; bil je odlikovan z zmaji v vseh mogočih barvah in nedavno je prineslo orjunsko glasilo »Vidovdan« tudi njegovo sliko. Te dni je prišel Kuček zopet pod ključ in z njim vred kakih 15 enakih mu »zmajev«. Ugotovilo se je namreč, da je Kuček vodja dobro organizirane tihotapske družbe, ki je vršila tihotapski posel v velikem obsegu ter oškodovala tako državo za ogromne svote. Preiskava se še nadaljuje in obetajo se še razna senzacijska razkritja. Orjuni pa je vsekako častitati, da goji v svojih vrstah take cvetke, kot je z zmaji odlikovani Kuček.

Tihotapstvo na Sušaku. Sušaška carinarnica je objavila podatke o številu tihotapcev, katere je ujela pri poslu. V prvih šestih mesecih tega leta je zasačila 257 tihotapcev in to večinoma ženskega spola. S tihotapstvom so se bavili vsi sloji, od žene priprostega težaka, pa do odlične dame. Med zasačenimi tihotapkami je celo nekaj žen narodnih poslancev, ki so v skupščini glasovali za najstrožje mere proti tihotapcem. Tako so ti poslanci postali žrtve lastne vneme, ker so morali plačati visoke globe, katere so sami odobrili. Od 257 tihotapcev je kakih 20 profesionalnih, katerih imena se stalno vodijo v »črni knjigi« in na katere posebno strogo pazijo. Ostali zasačeni so običajni potniki, ki obiščejo poleg Sušaka Reko in si vzamejo od tam »za spomin« kak kos svile, nogavic, itd. Vsi zasačeni tihotapci so bili občno kaznovani, tako, da je najbrž večina za vselej prešlo veselje imeti opravka s sušaško carinarnico. Po številu prijetih tihotapcev sklepajo, da je število onih, ki so srečno odnesli pete strogim carinskim očem, še najmanj dvakrat tako veliko. Med temi so tudi »velike ribe«, ki tihotapijo blago na debelo, ter ga na nerazumljiv način spravljajo preko meje. Domače prebivalstvo na Sušaku si pa sploh vse nabavlja na Reki in tako podpira tamošnje trgovce, dočim domači propadajo, ker v cenah ne morejo konkurirati s svojimi srečnejšimi kolegi iz Reke.

Špijanski proces v Subotici. Pred subotičkim sodiščem se je te dni vršila sodna obravnava proti 5 osebam iz Novega Sada, katere so bile obtožene špijonaže v korist Madžarski. Proces je trajal tri dni in obsojeni so Anton Gestalter na 6. Stjepan Januszko na 6. Etel Keller na 4. Lazar Krnjanski na 2 in Ida Sloboda na 1 leto težke ječe.

Beg komunista Čopiča. Pred nekaj meseci je bil v Zagrebu obsojen po zakonu o zaščiti države novinar Vladimir Čopič. Obtožen je bil vsled komunističnih člankov in spisov ter obsojen na tri in pol leta težke ječe. Pred nekaj dnevi je bil poslan v bolnico, ker je obolel na pljučih ter se mu je v ječi bolezen poslabšala. Čopič je pa iz bolnice nenadoma izginil. Našli so sobi samo njegovo bolniško obleko, kako pa je pobegnil in kdo mu je pomagal, pa ni znano.

Srednja tehnična šola za lesno industrijo v Drvaru bo sprejela v I. razred prihodnje šolsko leto toliko učencev, kolikor bo imela prostora. Ker je število onih, ki žele vstopiti v to šolo veliko, se bodo izmed njih izbrali najboljši. Zato naj vsak učenec, ki želi biti sprejet, pošlje ravnateljstvu šole v Drvaru do 15. avgusta t. l. prošnjo, kateri naj priloži: 1. Izpričevalo o nižjem tečajnem izpitu. 2. Vsa izpričevala o šolanju po nižjem tečajnem izpitu, ako ni še le letos napravil nižji tečajni izpit. 3. Krstni list. 4. Oceno iz fizike v III. razredu in iz prirodopisa (zoologije in botanike) v I. in II. razredu. Učenci, ki bodo sprejeti, morajo deponirati pri vstopu po 300 D, za hrano in stanovanje v šoli pa plačevati mesečno po 500 D, in sicer vnaprej vsak mesec do desetega dne. Učenec, ki do desetega dne ne plača, izgubi pravico do stanovanja in hrane v šoli. (Zunaj šole se težko dobi stanovanje.) Učenci morajo imeti: 1. Zadošči perila, 2. obleko za praznik, za vsak dan in za delavnico, 3. posteljino (slama se dobi v šoli), 4. risalno orodje, 5. ložarinar («Rechenschieber»), 6. do 15 šolskih zvezkov s platnicami. Vse to velja tudi za učence II. razreda. Učenci se opozarjajo, da morajo biti dobri računarji in dobro razumevati fiziko in kemijo, da se ne bi zgodilo, kot lansko šolsko leto, da je od 42 vpisanih učencev dovršilo prvi razred samo 20.

Usoda odmetnika dr. Vukašina Markoviča. Svoj čas smo javili o drznem begu iz ječe znanega črnogorskega odmetnika dr. Vukašina Markoviča. Po begu iz ječe se je podal zopet v gore in gozdove in dosedaj je bilo še vse iskanje zaman, dasi je razpisana na njegovo glavo nagrada 100 tisoč dinarjev. Dr. Markovič skriva kmetje ter ga ne izdajo za nobeno ceno. Markovič jim kot izvrsten zdravnik in živinozdravnik pomaga in kmetje vidijo v njem neko nadnaravno bitje. Zdravi jih večinoma z zdravilnimi zelišči, včasih jih pa pošlje s svojim receptom tudi v lekarno po zdravila.

Zdravstveni zavodi v naši državi. Od prevrata do danes je bilo v naši državi na novo ustanovljenih 250

socialnomedicinskih zavodov, in sicer: centralni higijenični zavod v Beogradu, 6 zavodov za epidemilogijo, 19 bakterioloških postaj, 23 zdravstvenih postaj, 1 zavod za tropične bolezni, 1 malarični zavod, 3 malarične postaje, 42 pomožnih postaj za zdravljenje malarije, 50 ambulatorijev za spolne bolezni, 34 zavodov za tuberkulozne, 14 domov za dojenčke, 18 ambulatorijev za trahom, 17 šolskih poliklinik, 2 zavoda za socialno medicino in 19 raznih drugih zavodov. Za nastavitve teh zgoraj omenjenih zavodov je bilo pozidanih 170 novih poslopij. Za gradbo in vzdrževanje teh institutov je prispevala doslej država 170 milijonov dinarjev, takozvana Rockefellerjeva ustanova je prispevala 20 milijonov dinarjev.

Borza. Budapest 784, Italija 200, London 270.50, Newyork 55.70, Pariz 261.50, Praga 165, Dunaj 7.84½, Zürich 1083. Dinar notira v Curihu 9.26.

Iz Maribora.

Mariborski župan g. dr. Leskovar je nastopil dopust. V njegovi odsotnosti ga bo zastopal g. podžupan dr. Franjo Lipold.

Duhovne vaje za učiteljice v zavodu šolskih sester v Mariboru (Strossmajerjeva ulica 15) se bodo pričele v sredo, 19. avgusta in končala v soboto 22. avgusta zjutraj. Vodil jih bo g. univ. profesor dr. J. Ujčič. Stanovanje in hrana po zmerni ceni v zavodu. Prijave naj se pošiljajo čem prej vodstvu zavodu.

Avtomobilska in kolesarska nesreča v Mariboru. — Zadnjo soboto proti poldnevu je prišel 18 letni dijak Pavel Ledinek iz Radvanja pri Mariboru s svojim kolesom na državnem mostu med 3 tovrne avtomobile. Izogniti se ni mogel, ker je bil na kolesu. Vse prestrašenega radi neizogibne nesreče je Ledineka še zagrabil avto in ga vlekel seboj. Djak je dobil poškodbe, a hvala Bogu, le neznatne, pač pa mu je uničeno kolo. — Včeraj, v nedeljo je padel s kolesa na poti proti Kamnici mariborski mesar in si razpraskal pri padcu obraz. S ponesrečenim je imel opravka rešilni oddelek.

Veseli Maribor. Včeraj je bilo v Mariboru več veselice ter prireditev, ki so bile vse dobro obiskane. Pri Gambrinu so slavili naši poštarji svojo letno veselico, pri Balonu se je ob zvokih godbe Drave zabavala pobreška Zarja, v kadetnici so rajali mariborski požarniki, na vojaškem strelišču se je zabavalo ter kratkočasilo s streljanjem na golobe iz ila Slov. lovsko društvo.

Tekmovalno streljanje mariborskega Lovskega društva. Včeraj popoldan se je vršilo na vojaškem strelišču v Radvanju dobro obiskano tekmovalno streljanje marib. Lovskega društva na lončene golobe, srnjake in krožno tarčo. Rezultati so zelo dobri, prva darila so pa večinoma pobrali tekmovalci izven Maribora. Pri streljanju na lončene golobe, serija po 20 komadov, je dobil prvo darilo grof Bombelles (90%), drugo pl. Giorgijević-Ormož (90%), tretje Bachler-grad Rače-Fram (85), četrto pl. Pongratz-grad Dornova (85), peto primarij dr. Hugon Robič (75). Damska darila sta dobili gospa Fani Bachler s 60% in gospa Magdalena Förster (grad Haubenstein) s 40%. — Pri streljanju na srnjaka je dobil I. darilo dr. Viktor Goerek iz Osjeka s 59%, drugo Veljko Ugrinič, zobni tehnik iz Zagreba, s 58%, tretje grof Zabeo mlajši (Fala) s 56, četrto major Šparovic (Maribor) z 54 in peto kmetijski fant Leon Godec iz Sv. Lovrenca na Pohorju s 53%. — Pri streljanju na 20 krožno tarčo je odnesel prvo darilo inž. Otmar Derganc (Maribor) s 1600 točkami, drugo major Šparovic z 1540 točkami, tretje Goerek s 1480, četrto Ugrinovič s 1450 in peto darilo narednik Ivan Kabšek s 1440 točkami. — Zvečer se je vršila v restavraciji Union razdelitev nagrad. Zabavo so posetili poleg tekmovalcev in prijateljev strelskega športa tudi pokrovitelji prireditve polkovnik Bleiweis, zastopnik velikega župana g. svetnik Urbanc, zastopnik mestne občine podžupan dr. Lipold in zastopnik ljubljanskega Lovskega društva g. dr. Lavrenčič.

Poštenemu najditelju. Na potu od frančiškanske cerkve v park in od tamkaj v Krčevino št. 199 je izgubila dama včeraj veliko ter dragoceno iglo. Pošten najditelj naj izroči dragocen spomin policijskemu komisarijatu proti dobri nagradi.

Vpisovanje v obrtno-nadaljevalno šolo za šolsko leto 1925-26. Vpisovanje vajencev in vajenk v o.-n. šolo se prične dne 8. avgusta in se vrši vsak dan, tudi po nedeljah, od 9. do 11. ure v vložišču mestnega magistrata v Mariboru. Vpisati se morajo vsi vajenci in vajenke bodisi, da so že bili lani v šoli, bodisi, da so na novo stopili v uk. Seboj naj prinesejo zadnje šolsko izpričevalo in 20 D vpisnine. Delodajalci in delodajalke se vabijo, da napotijo svoje vajence in vajenke čimprej k vpisovanju, ker mora imeti vodstvo do začetka septembra zbran ves material.

Državna borza dela v Mariboru. Od 2. do 8. avgusta je bilo pri tej borzi dela prijavljenih 194 prostih mest, 199 uspešno in 24 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 8. oseb je iskalo službe, v 43 slučajih je borza posredovala avgusta t. l. pa je bilo 4289 prostih mest prijavljenih, 6402 oseb sta iskali službo, v 1789 slučajih je borza posredovala uspešno in 479 oseb je odpotovalo.

? Ali sem že obnovil naročnino ?

LISTEK.

Mali svet naših očelov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

39

Ti trije obrazi ji niso ugajali, zakaj nenadoma jim je pokazala rep, zamahnila z njim in ponovno poizkusila s silnim sunkom, da bi prišla zopet na dno. Končno pa je omagala, šla za vrstico, in dospela do zidu, z zlatim trebuhom navzgor. Pepina, naslonjena na ograjo, je stegala, kolikor je mogla daleč, svoj drog, da bi nesrečnico ujela v mrežo, pa se ji ni posrečilo. »Pri glavil« je kričal njen mož. »Pri repu!« je vpil Rati. Ob tem vpitju in ob pogledu na strahotno pripravo, se je riba branila in potopila. Pepina se je zaman iztegovala, našla ni ne »glave«, ne »repa«. Biancon je vlekel in privlekel ribo na površje. Riba pa se je zvila in s krepkim sunkom odtrgala vrstico ter izginila med penami. »Marija«, je vzkliknil Rati, Pepina pa je še naprej zajemala vodo s svojim drugom. »Kje pa je riba? Kje pa je riba?« »Biancon je obstal kot okamenel s trnkom v roki. Nato se je razkačen obrnil, brenil Rati, prijel ženo za ramena, jo stresel kot vrečo orehov in obsul z očitki. »Ali je ušla, gospod carinik?« je hinavsko vprašal finančni stražnik. Čustant je nekoliko okrenil svoj cilinder, pogledal proti kraju, kjer se je pripetila nezgoda, nato pa se zopet obrnil in opazoval svojo mirujočo plutovin, ter pomilovalno mrmral: »Taka nerodnost!«

Medtem pa se je riba vrnila v globočino med tamkajšnje alge. Nekoliko je bila sicer poškodovana, a vendar slobodna, kakor njej enaki Piemont po bitki pri Novari. Dvomljivo pa je, ali bo imel ubogi višji inženjer tudi tako srečo.

II. poglavje.

Sonata o mesečini in oblakih.

Solnce je zatonilo za vrhom gore Brè. Temne sence so naglo legle na strmo pobočje in na hiše v Orii. V sinje-zelenih valovih se je zrcalil temen, modrikast obris gore. Truden veterček je dvigal valove, ki so se pomikali povprek proti zahodu. Bili so še veliki, a brez pen. Riberovo hišo je mrak najzadnje zagnil. Stala je pod strmimi gorskimi vinogradi, v katerih je bilo nekaj oljk, ob stezi, ki se je vila ob jezeru. S ponižnim pročeljem je bila obrnjena proti živahnim valovom, na zahodni strani proti vasi, jo je obdajal mal, nagnjen vrt z dvema ravnica, na vzhodu pa, proti cerkvi, se je nahajala mala terasa na stebrih, ki so objemali košček posvečene cerkvene zemlje. Na tej strani je bilo tudi malo pristanišče, kjer se je tedaj zibal med šumečimi valovi Francov in Luizin čoln. Mal hodnik nad obojkom pristanišča je vezal zahodni del nagnjenega vrta z vzhodno teraso. Imel je tri okna, obrnjena proti jezeru. Imenovali so ga verando, mogoče zato, ker je kdaj to tudi bil. V stari hiši so se ohranila po ustnem izročilu razna starodavna častitljiva imena, ki so v svoji navidezni nezmislivosti oznanjala verske skrivnosti domačega ognjišča. Za verando se je nahajala prostorna dvorana in za njo dve sobi. Proti zahodu je bila mala jedilnica. Njene stene so bile pokrite z malimi slikami slavnih mož. Vsaka slika je bila pod posebnim steklom, v posebnem okviru. Vsak izmed njih je imel slovesen izraz slavnega smrtnika, kakor da ne bi bilo poleg njegove tovarišev in bi ves svet gledal le njega. Vzhodno od dvorane pa je bila spalnica, kjer je razen zakoncev spala v svoji postelji tudi gospodična Marija Maironi, rojena v avgustu leta 1852.

Vse pohištvo v hiši je bilo še iz dobe slavnih mož, ki so po večini nosili lasulje in kite. Tako so bile iz te

dobe omare v rokoko-slogu v spalnici, kakor omare v kuhinji, črna stenska ura v jedilnici in blazinjak v verandi, pokrit z blagom kostanjeve barve in z udelanimi motivi rumenih in rdečih turških vitezev. Tudi slamnati stoli in veliki stoli z prekomerno visokimi naslonjali, so bili iz one dobe. Četudi je pohištvo vzbujalo sumnjo, da je bilo prineseno iz podstrešja, vendar se je zdelo, ko da se je navzelo v zraku in svetlobi novega stanovanja zopet one izgubljene, običajne čistosti, pokazalo je posebno zanimanje za življenje, bilo je dostojanstveno v svoji častitljivi starosti. Lahko bi se sestavila danes množica nerabljivih besed v duhu starega, nazadnjaškega pesnika in občudovala v njih veselo in prikupljivo starost. Pod matematično in birokratično vlado strica Petra so bili postavljeni stoli in stolčki, mize in mizice popolnoma simetrično; celo rogoznice so imele pravico, da so stale vedno na enem in istem mestu. Premična je bila samo blazinicca modre in sive barve, oziroma neki nestvor, podoben blazini. To blazinicco je prenašal inženjer v dnevih svojega kratkega bivanja v Orii vedno s seboj, kadar je premenjal stol. V njegovi odsotnosti je imel oskrbnik tako svet strah pred pohištvo, da se ga ni upal zaupljivo dotakniti in pobrisati prah z manj vidnih delov. Radi tega se je gospodinja vedno silno raztogotila, kadar se je vrnila v Valsoldo. Gospodarja pa je jezilo, da je radi malo prahu tako zelo kričala nad ubogim kmetičkom; zato se je sporekel z njo in ji svetoval, naj sama pobriše prah. In ko ga je ženska užaljeno vprašala, ali naj se mar vsakokrat, ko pride, uniči, da bo osnažila vso hišo, ji je dobrohotno odgovoril: »Samo enkrat bi bilo dovolj.«

Dalje je prepustil svobodni volji oskrbnikovi obdelovanje vrtička in pa zelenjadnega vrta, ki je ležal vzhodno od cerkvenega zemljišča, ob bregu jezera. Nekoč pa, dve leti pred Luizin poroko, ko je v začetku septembra prišel v Orio, je našel v drugi ravnici vrta šest steblov korus. Tedaj si je dovolil, da je rekel oskrbniku: »Čujte vi, ali ne bi bilo mogoče brez teh šest steblov?«

(Dalje prihodnjič.)

Cirilova tiskarna v Mariboru je dozdej založila in izdala sledeče zvezke »Cirilove knjižnice«: 2. zvezek: dr. Lenard: Jugoslovanski Piemont. 7 D. 3. zvezek: dr. Lenard: Slovenska žena v dobi narodnega preporoda 10 D. 4. zvezek: Moj stric in moj župnik. Povest. 4 D. 5. zvezek: Melville: Gladiatori. Roman. I. del 8 D. 6. zvezek: Melville: Gladiatori II. del 10 D. 7. zvezek: Wells: Zgodba o nevidnem človeku. 7 D. 8. zvezek: Orczy Dušica. Roman. I. del 16 D. 9. zvezek: Conan Doyle: V libijski puščavi. Roman. 12 D. 10. zvezek: Bennett: Živ pokopan. Povest. 8 D. 11. zvezek: Camelli: Izpoved socialista (Od socialista do duhovnika). 16 D. 13. zvezek: E. Lešnik: Šumi, šumi Drava. Črtice iz mariborske zgodovine. 5 D. 14. zvezek: Ljubša: Slovenske gorice 7 D.

Prekajevalca samostojnega, zanesljivega in poštenega z dobrimi spričevali, ki je v svoji stroki popolnoma izvežban, sprejemem takoj v službo. Ponudbe pod »Prekajevalec« na Aloma Company, Ljubljana. 367 3—1

Dva dijaka iz boljšje hiše, se sprejmeta na zelo dobro hrano in stanovanje. Rošer Jože, Vošnjakova 22-I.

Mala družinska hiša v Nasipni ulici 6 v Pobrežje se prodaja za 75.000 D. 368 2—1

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Santo-Ledovski-Šimek« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Stiskalnice in mline (patent Rudl) za grozdje in sadje ima v zalogi tvrdka Hochegger in Wicher, Maribor, Koroška cesta 53. Izdelovanje pohištva in stavbeno mizarstvo. Postrežba točna. Cene nizke. 342

Gramofon, skoraj nov z mnogimi ploščami, se prodaja. Zelenka, Šolska ulica. Maribor. 361 2—1

Žensko kolo se poceni prodaja. Vpraša se pri hišniku: Maribor, Koroška cesta 5.

Sodna javna dražba. Dne 21. avgusta 1925 ob 9. uri dop. se vrši v Moški kaznilnici v Mariboru sodna javna dražba 1 lesene barake, 2 pisalnih miz, 2 omar, 2 cirkularnih žag, 1 stroja za vrtanje, 1 motorja ter raznih jermenov in transmisij. 366 2—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Moške klobuke

najnovejših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Klobuke, čevlje, perilo, dežne plašče, dežnike, kravate, nogavice itd.

kupite najugodnejše pri

Jakob Lah
Maribor, Glavni trg 2.

Kašelji in hripavost

prežene tako s svetovnoznanim

Za čudoviti učinek prevzamemo vsako sigurnost. Trajanost dve leti. Naroča se pri: Fran Voršiču, Zagreb I — 391, za 53 D (vštevši usnjeni etui in poštnina). Zahtevajte obširni prospekt!

Priporočila se Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove počasti (Korpus). Da ustreže ljudem, jih je oskrbila Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 D, 75 cm veliki po 600 D, 80 cm veliki po 700 in 800 D, 90 cm veliki po 800 D, 100 cm veliki po 950 D in po 1280 D, 120 cm velik po 1700 D.

Stenski križi

iz leseno počabo (Korpusom) stanejo: Velikost 80 cm po 42 in 77 D, 95 cm po 55 in 90 D, 100 cm po 77 in 100 D, 115 cm po 96 in 115 D, 140 cm po 140 D.

Stenski križi

iz kovinasto počabo stanejo v različnih velikostih po 4, 12, 18 in 24 D.

Stoječi križi

iz kovinasto počabo stanejo v različnih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 D.

Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsaki, kdor križe potrebuje, naj kupi v Tisk. sv. Cirila v Mariboru.

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,

Stolna ulica št. 6

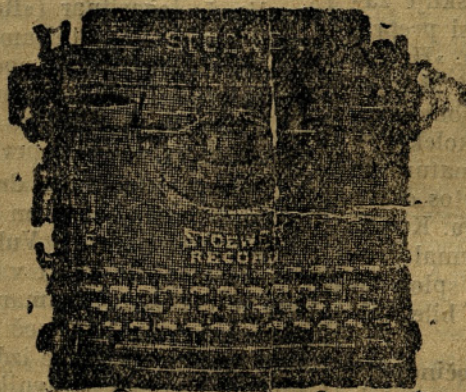
P. Z. Z. N. Z.,

Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografski zviti, barvni trakovi, ogljeni in poviščeni papir vedno v zalogi.